

KUL EMİN*

Âşık

Hatice Öksüz HAN

Anahtar Kelimeler: Kul Emin, Âşık Edebiyatı, Yozgat, 18. Yüzyıl Türk Edebiyatı

Asıl adı Emin'dir. Doğum ve ölüm tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 18. yüzyılın ikinci yarısında Yozgat'ın Pempecik (Pambucak) köyünde doğduğu tahmin edilmektedir. Bilinen en eski Yozgatlı şairlerden olan Kul Emin'in okuryazar olmadığı, rüyasında Hz. Muhammed'i görmesi üzerine dinî içerikli şiirler okumaya başladığı söylenmektedir (Oğuz 1994: 123-124). Hayatını doğduğu köy olan Pempecik'te çiftçilik yaparak geçirmiştir. Yoksul olduğu, tasavvuf anlayışı doğrultusunda dünya zenginliklerine önem vermediği için "Kul" lakabını aldığı sanılmaktadır (Elçin 1988: 49-54). Şiirleri, sözlü gelenek içerisinde günümüze kadar ulaşan şair, 18. yüzyıl sonlarında Pempecik köyünde vefat etmiş ve burada defnedilmiştir. Mezarı Alevi, Bektaşî geleneğine bağlı kimselerce halen ziyaret edilmektedir.

Dinî kimliği şairliğinin önüne geçmiş olan Kul Emin'in, hayatı hakkında çok fazla bilgi olmamasına karşın menkıbelerinden ve şiirlerinden Bektaşî tarikatına mensup olduğu anlaşılmaktadır. Bir menkıbeye göre, Yeniçeri Ocağı'nın lağvedilmesi ve Hacı Bektaş Dergâhı'nın da kapatılmasıyla Dergâh'ın Postnişi Hamdullah Efendi, 1829 yılında Amasya'ya sürgün edilmiş, burada çeşitli iftiralara uğrayan Hamdullah Efendi'nin bir borç, alacak anlaşmazlığı üzerine cezalandırılması söz konusu olmuştur. Olaydan haberdar olan Kul Emin, Yozgat Akdağmadeni'nden Kürkcüoğlu ve Çorum Saim Beyli'den Deli Boranla birlikte Amasya'ya, bağlı bulunduğu dergâhın Postnişi lehine şahitlik etmeye gitmiş, mahkeme heyetinin Emin'in kılık kıyafetini beğenmeyerek küçümsemesi üzerine, heyete okuduğu bir Duaz-ı İmam sonucunda Hamdullah Efendi'nin suçsuzluğunu kanıtlamasını sağlamıştır.

Torunlarından Eyüp Çayhan'da bulunan 50 sayfalık bir yazma içerisinde şiirlerinden bir kısmının derlendiği ancak basılmadığı bilinmektedir. Genellikle on birli hece ölçüsünü kullandığı şiirlerinde Allah, Peygamber ve ehlibeyit sevgisini dile getiren şair, tasavvuf, hikmet, övgü ve tabiat konularını işlemiştir. Şiirleri biçimsel özellikleri bakımından kusurlu görülen şairin diğer halk şairleri gibi sanatını saz çalıp söyleyerek icra ettiği konusunda da herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Eserlerinden Örnekler

Koşma

Yadigâr bizlere Kur'an-ı Kerim

İmanımız vardır Elhamdülillah

Muhammed Mustafa, Hak peygamberim

Şefaat O'ndandır Vallah ve Billah

Yüz yirmi dört bin nebiden sonra

Hatem-ül Enbiya, iyi bil anla

Binnuri vahidde Murtaza ile

“Vevlake levlak” buyurdu Billah

Bilmem başkasını Hak peygamberi,

Zikrim lâ ilahe illahlah derim

Ben de Kul Emin'im medet Hünkâr'ım

Yetiş mahşer günü ya Rasullallah

[Temmuz 2013 tarihli Eyüp Çayhan- Çelebi Han kişisel görüşmesi].

Kaynakça

ELÇİN, Ş. (1988). "Kul Deyimli ve Kul Mahlaslı Halk Şairleri," *Halk Edebiyatı Araştırmaları 1*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. 49-54.

Hatice Öksüz'ün Temmuz 2013 tarihli Eyüp Çayhan- Çelebi Han kişisel görüşmesi.

OĞUZ, M. Ö. (1994). *Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dünü Bugünü*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

* Bu madde, Hatice Öksüz HAN, "KUL EMİN", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kul-emin> adresinden Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü tarafından verilen izinle alınmıştır.